

Muzeum
Józefa Piłsudskiego
w Sulejówku

BIULETYN

STYCZEŃ 2026

LUTY 2026

SPIS, TREŚCI

LUTY 2026

WYDARZENIA

WYDARZENIA

- 2 lutego
WYSTAWA W LITEWSKIM MUZEUM
NARODOWYM W WILNIE **3**
- luty-marzec
ŁÓDZKI ODDZIAŁ MUZEUM NA PRZEŁOMIE ZIMY
I WIOSNY **4**

DZIAŁ EDUKACJI

- EKO-DŹWIĘKI ZE SKLEJKI, CZYLI TWORZYMYS
GŁOŚNIKI PASYWNE
Wytwórnia zabawy – o historii inaczej **6**
- W MAŁUTKIM KINIE, CZYLI O SŁYNNY
KRESKÓWKOWY MYSZCE I INNYCH BOHATERACH **7**
- EDUKACYJNE ZAPOWIEDZI NA MARZEC **8**

DZIAŁ BADAŃ NAUKOWYCH

- O OLIMPIADZIE I JÓZEFIE PIŁSUDSKIM
W SZKOLE PODSTAWOWEJ NR 1
IM. PIERWSZEGO MARSZAŁKA POLSKI
JÓZEFA PIŁSUDSKIEGO W SULEJÓWKU **9**
- ETAP OKRĘGOWY OLIMPIADY JUŻ WKRÓTCE **9**

WYDAWNICTWA

- HISTORIA W DOKUMENTACH. BITWA NA
BIAŁORUSI. CZĘŚĆ III **10**

fot. Valdemar Doveiko

fot. Valdemar Doveiko

fot. Valdemar Doveiko

WYSTAWA W LITEWSKIM MUZEUM NARODOWYM W WILNIE

W 2026 roku przypada 160. rocznica urodzin Bronisława Piłsudskiego – wybitnego etnografa, badacza i dokumentalisty kultury Ajnów, rdzennych mieszkańców północnej Japonii. Z tej okazji 4 lutego w Litewskim Muzeum Narodowym w Wilnie (Lietuvos nacionalinis muziejus) została otwarta międzynarodowa wystawa pt. **„Dusza między światami. Ajnowie – rdzenni mieszkańcy północnej Japonii i etnograf Bronisław Piłsudski”**.

Unikatowe eksponaty

Ekspozycja w wyjątkowy sposób łączy historię, etnografię oraz nowoczesne technologie narracyjne, pozwalając zwiedzającym zanurzyć się w świecie kultury Ajnów i poznać niezwykłą biografię Bronisława Piłsudskiego – badacza, który poświęcił życie dokumentowaniu i ochronie dziedzictwa zagrożonej kultury.

Zwiedzający mogą zobaczyć unikatowe eksponaty związane zarówno z postacią Bronisława Piłsudskiego,

jak i historią jego rodziny. Wśród obiektów wypożyczonych na wystawę z Muzeum Józefa Piłsudskiego w Sulejówku znajdują się m.in.: „Portret Bronisława Piłsudskiego” (1912) autorstwa Adomasa Varnasa, koszulka chrzcielna, w której chrzczone były dzieci rodziny Piłsudskich (depozyt Fundacji Rodziny Józefa Piłsudskiego), jak również obraz olejny - „Widok Żułowa wg fotografii zaginionej obrazu Zenona Kononowicza” pędzla Ryszarda Primkego (2019).

Historia połączona z nowoczesnością

Szczególnym i wyjątkowo nowoczesnym elementem wystawy jest udział studentów Polsko-Japońskiej Akademii Technik Komputerowych (PJATK), którzy przygotowali animacje prezentowane na ekspozycji. Materiały multimedialne stworzone przez młodych twórców nie tylko wzbogacają warstwę wizualną wystawy, ale przede wszystkim budują pomost między tradycyjną opowieścią muzealną a współczesnym językiem obrazu i narracji cyfrowej.

Dzięki pracy studentów PJATK zwiedzający mogą w bardziej angażujący i przystępny sposób poznać historię badań Bronisława Piłsudskiego, kontekst jego działalności oraz elementy kultury Ajnów. To przykład twórczej współpracy świata nauki, sztuki cyfrowej i muzealnictwa. Dzięki zaangażowaniu młodych twórców, wystawa jest nie tylko prezentacją obiektów muzealnych, ale także opowieścią o spotkaniu kultur, badawczej pasji oraz o potrzebie ochrony dziedzictwa.

Ekspozycję można oglądać w Wilnie do 2 sierpnia 2026 roku. Współorganizatorem wystawy jest Muzeum Józefa Piłsudskiego w Sulejówku, a współkuratorką – dr Jadwiga Rodowicz-Czechowska, Zastępczyni Dyrektora ds. Rozwoju Muzeum.

fot. Valdemar Doveiko

ŁÓDZKI ODDZIAŁ MUZEUM NA PRZEŁOMIE ZIMY I WIOSNY

Pierwsze, mroźne, zimowe tygodnie nowego roku upłynęły w Tajnej Drukarni Marii i Józefa Piłsudskich „Bibuła” pod znakiem działań edukacyjnych. A to za sprawą ferii, które w województwie łódzkim miały miejsce w dniach 2-13 lutego br. Luty to także ważny miesiąc dla naszego oddziału z uwagi na inną ważną okoliczność - upamiętniamy bowiem w nim rocznicę tzw. „katastrofy łódzkiej”. Po więcej informacji o szczegółach minionych działań oraz o naszych planach na marzec zapraszamy do lektury.

W tegoroczne ferie „Bibułę” odwiedzały chętnie dzieci i młodzież. Z oferty oddziału korzystały zarówno zorganizowane półkolonie, jak również indywidualni odbiorcy, dla których zaplanowaliśmy specjalny cykl zajęć edukacyjnych. Wspólnie tworzyliśmy płócienną torbę, projektowaliśmy znaczki pocztowe, a także wykonywaliśmy zdjęcia w bibułowej fotobudce, dbając uprzednio o odpowiedni kamuflaż. Podczas zajęć nie zabrakło oczywiście solidnej dawki historycznej wiedzy dostosowanej przez naszych edukatorów do wieku odbiorców.

W sobotę 21 lutego rozpoczął się w Tajnej Drukarni cykl wydarzeń związanych z obchodami 126. rocznicy „katastrofy łódzkiej”. Na początek wspólnie z Muzeum Tradycji Niepodległościowych w Łodzi zaprosiliśmy naszych gości na spacer między dwoma wyżej wspomnianymi instytucjami. W tym dniu odbyło się również specjalne oprowadzanie z przewodnikiem, podczas którego zwiedzający mieli możliwość premierowo zobaczyć wywiad z prawniczką Aleksandra Sulkiewicza, Yolande Makowską, a na zakończenie wysłuchać wyprodukowanego przez Muzeum Tradycji Niepodległościowych słuchowiska pod tytułem „Katastrofa łódzka”.

W niedzielę 22 lutego, w formie rodzinnej gry miejskiej „Na tropie konspiratorów”, powróciliśmy do nocy aresztowania Józefa Piłsudskiego i jego żony Marii, które miało miejsce w 1900 roku w mieszkaniu przy ul. Wschodniej 19 w Łodzi. Zadaniem uczestników było spisanie, wspólnie z carskim żandarmem (w tej roli łódzki przewodnik Paweł Marczał), raportu z tamtych wydarzeń. Gra cieszyła się dużym zainteresowaniem, zarówno wśród dorosłych, jak i dzieci, a dobrych humorów nie popsuka nawet niesprzyjająca pogoda.

Po wykonaniu zadania i przejściu całej trasy każdy z uczestników otrzymał torbę z muzealnymi upominkami. Cotygodniowe oprowadzanie, podobnie jak dzień wcześniej, przybrało tego dnia formułę specjalną z premierą wywiadu i odsłuchem słuchowiska.

Na początku roku odbyły się ponadto w naszym oddziale dwie wizyty studyjne pracowników łódzkich instytucji kultury. Odwiedziły nas: Centrum Dialogu im. Marka Edelmana i Wojewódzka Biblioteka Publiczna im. Marszałka Józefa Piłsudskiego. Oba spotkaniom, oprócz standardowej części poświęconej oprowadzaniu oraz poznawaniu „Bibuły”, towarzyszyły także inspirujące rozmowy, które mamy nadzieję zaowocują podjęciem wartościowych współprac w przyszłości.

Na zakończenie miesiąca przygotowaliśmy kolejne warsztaty twórcze dla młodzieży i dorosłych.

28 lutego pod czujnym okiem projektantek ze Studia Tartaruga uczestnicy stworzą długie, ręcznie tkane pasy materiału, które następnie mogą zamienić w bransoletki, zakładki lub breloczki – przedmioty codzienne, niosące osobistą opowieść.

A co planujemy w marcu? Bezpłatnym wstępem dla Józefów i Józefin będziemy świętować dzień imienin Marszałka (19 marca). Jak co miesiąc, zaprosimy także dzieci wraz z opiekunami na warsztaty rodzinne (tym razem będą to zajęcia zatytułowane „Ile zniesie dromaderka?”), a młodzież i dorosłych na warsztaty twórcze (w marcu poprowadzi je dla nas Łódzki Agregat Twórczy, z którym będziemy tworzyć osobiste ziny manifestujące). Szczegóły poszczególnych zajęć znaleźć można na www.tajnadruckarnia.pl.

Monika Górak

EKO-DŹWIĘKI ZE SKLEJKI, CZYLI TWORZYMY GŁOŚNIKI PASYWNE

WYTWÓRNA ZABAWY – O HISTORII INACZEJ

Nasze lutowe warsztaty z cyklu „Wytwórnia zabawy – o historii inaczej” to była prawdziwa wyprawa w głąb historii utrwalania i odtwarzania dźwięku. Rozmawialiśmy o niezwykłych wynalazkach i ich twórcach, m.in. o fonografie skonstruowanym przez Thomasa Edisona oraz o gramofonie Emila Berlinera, który na długie lata zmienił sposób słuchania muzyki.

Przeglądaliśmy się różnym nośnikom dźwięku, w tym wałkom woskowym, na jakich Bronisław Piłsudski już w 1902 roku rejestrował pieśni Ajnów na dalekim Sachalinie. Odwiedzając wystawę, mieliśmy okazję wysłuchać tych unikatowych nagrań – jedynych, które utrwaliły brzmienie świata ówczesnych Ajnów.

Wysłuchaliśmy również autentycznego, przedwojennego przemówienia Józefa Piłsudskiego oraz obejrzelśmy płytę szelakową, na której zostało ono zapisane. Wałki woskowe, płyty szelakowe i winylowe, kasety magnetofonowe oraz płyty CD – każdy z tych przedmiotów wydawał się naszym najmłodszym gościom nieco egzotyczny, a zarazem fascynujący. Niegdyś były technologiczną sensacją, dziś stanowią naprawdę ciekawe świadectwo swoich czasów.

W drugiej części warsztatów przeszliśmy oczywiście do działania. Każda rodzina zbudowała własny głośnik pasywny – taki, który nie wymaga prądu ani elektroniki, a mimo to potrafi wzmocnić dźwięk. Wspólnie sprawdzaliśmy, jak rozchodzi się fala dźwiękowa, jaką rolę odgrywa kształt i materiał oraz jak zmienia się brzmienie muzyki odtwarzanej z telefonu.

To było spotkanie pełne uważnego słuchania, odkrywania i twórczej pracy. Przekonaaliśmy się też, że przestrzenie historii, techniki i dźwięku można eksplorować bez końca – dlatego już przygotowujemy się do kolejnych warsztatów. Tym bardziej że podczas spotkania pojawił się inspirujący pomysł jednego z uczestników: warsztatów o...„filmie bez obrazu”. To jest wyzwanie, nad którym z radością zaczynamy pracować!

1 lutego

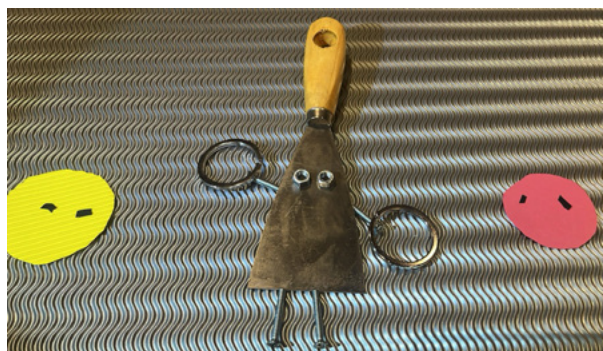
W MALUTKIM KINIE, CZYLI O SŁYNNIEJ KRESKÓWKOWEJ MYSZCE I INNYCH BOHATERACH

Ostatnie rodzinne warsztaty przeniosły nas do czasów, gdy kino było magią zamkniętą w celuloidowej taśmie filmowej, a kreskówki dopiero zdobywały serca widzów.

W naszym „malutkim kinie” przyjrzelśmy się dawnej technice filmowej – oglądaliśmy zabytkowe projektory, prawdziwe taśmy filmowe i rozmawialiśmy o przełomowych momentach, które doprowadziły do narodzin kina w formie, jaką dziś znamy. Wspominaliśmy pionierskie eksperymenty fotograficzne Eadwearda Muybridge’a z uchwyceniem ruchu – słynnego konia w galopie, pokazy optycznego teatru Charles’a-Émile’a Reynauda, kinematograficzne dokonania Thomasa Edisona, a także genialne konstrukcje polskiego wynalazcy Kazimierza Prószyńskiego, który miał ogromny wkład w rozwój wczesnej kinematografii – wyprzedzając nawet braci Lumière.

Ważną częścią spotkania było twórcze działanie. Uczestnicy krok po kroku stworzyli własne minianimacje, odkrywając, jak z pojedynczych kadrów rodzi się ruch i filmowa opowieść. Była to okazja do wspólnej zabawy, eksperymentowania i spojrzenia na kino oczami jego pierwszych twórców.

Nie zabrakło także mini-seansu przedwojennych filmów rysunkowych. Obejrzelśmy najwcześniejsze animacje, także te z kultową Myszką Miki – bohaterką uwielbianą przez całe rodziny, również w Polsce. Mało kto wie, że jej fanem był także Józef Piłsudski, który

oglądał kreskówki razem ze swoimi córkami. A ponieważ lata 20. i 30. to już ważny rozdział historii kinowej widowni – seans odbył się, rzecz jasna, z popcornem.

Ten warsztatowy czas połączył historię filmu z kreatywną pracą – od migocącej taśmy filmowej po własne, małe dzieła animacyjne. Po raz kolejny udowodnił też, że kino od zawsze było świętem wyobraźni.

15 lutego

EDUKACYJNE ZAPOWIEDZI NA MARZEC

Tegoroczny program edukacyjny dla dorosłych i seniorów ruszył z przystupem! Przez kolejne miesiące gwarantujemy szeroki wachlarz zajęć artystycznych inspirowanych – podobnie jak w poprzednich dwóch latach – dwudziestolecie międzywojennym, jego kulturą i sztuką. Styczniowe spotkanie otwierające cykl dla dorosłych „**Historia, która wzmacnia – warsztaty twórczego dobrostanu**”, przyniosło zarówno uczestnikom, jak i prowadzącym, wiele wspaniałych chwil i pozytywnych emocji. Z radością stwierdzamy, że „marketing szeptany”, polegający na poleceniu muzealnych warsztatów znajomym, buduje naszą – cały czas rosnącą – społeczność. Z każdym rokiem przybywa stałych uczestników zajęć, z zaangażowaniem oddających się kreatywnym wyzwaniom.

Nowością w ofercie muzealnej są regularne zajęcia dedykowane seniorom, odbywające się w cyklu „**Aktywni kreatywni**”. Ten rok będzie dla nas okazją do budowania oferty możliwie najlepiej odpowiadającej potrzebom osób starszych. Już teraz z dużą uważnością wybierane są nie tylko tematy zajęć, ale także narzędzia i materiały do warsztatów. Chcemy, aby Muzeum stało się miejscem spotkań międzypokoleniowych, miejscem bezpiecznym i przyjaznym osobom starszym, a także tym ze szczególnymi potrzebami. Nie zapominamy jednak, że wszyscy jesteśmy młodzi duchem i płyniemy z prądem tego co modne i stylowe!

Relacje z lutowych spotkań znajdziecie w kolejnym numerze „Biuletynu”, tymczasem polecamy Wam marcowe warsztaty w obu cyklach edukacyjnych (dla dorosłych i dla seniorów). **21 marca, w sobotę**, połączymy Dzień Kobiet ze Świętem Wiosny i na zajęciach dla dorosłych (na które zapraszamy także seniorów) stworzymy razem unikatową, spersonalizowaną biżuterię z botanicznymi haftami. Przywołamy zatem przedwojenne motywy i ludowe wzory za pomocą zapomnianej techniki, która odeszła w cień wraz

Uczestniczki pierwszego warsztatu dla dorosłych w 2026 r.: „Niech moc będzie z Wami! Słowiańskie motanki z Anetą Sural”; fot. A. Dłuska.

z produkcją przemysłową. W tym roku wszystko co ludowe i tradycyjne powraca jako najmodniejszy trend! Naszą instruktorką będzie fantastyczna specjalistka, artystka, hafciarka Asia Needle Twiddle, specjalizująca się w przenoszeniu widoków i detali z natury na tamborek z płótnem. Pod jej okiem każda uczestniczka i uczestnik warsztatu oprawi swoje dzieło w stylowy medalion.

25 marca, w środę, zapraszamy seniorów (ale także wszystkich zainteresowanych dorosłych) na kolejny już warsztat, gdzie tym razem wykreujemy barwne dekoracje do domu, idealne na zbliżające się święta wielkanocne. Zainspirujemy się przedwojennym rękodziełem, stylistyką i kolorystyką dawnych pocztówek pełnych pastelowego różu tulipanów, żółci narcyzów, soczystej zieleni pierwszych listków i źdźbeł trawy. Wśród ptasich treli spędzimy przemiłe trzy godziny, nie tylko projektując i modelując ozdoby, ale także snując – w wybornym towarzystwie – plany na ciepłe wiosenne tygodnie.

Wiosna już tuż tuż! Zapraszamy!

Więcej informacji o warsztatach znajdziecie na stronie internetowej Muzeum Józefa Piłsudskiego w Sulejówku.

marzec 2026

O OLIMPIADZIE I JÓZEFIE PIŁSUDSKIM W SZKOLE PODSTAWOWEJ NR 1 IM. PIERWSZEGO MARSZAŁKA POLSKI JÓZEFA PIŁSUDSKIEGO W SULEJÓWKU

9 lutego 2026 r. dr Stefan Artymowski poprowadził trzy wykłady dla ósmych klas Szkoły Podstawowej nr 1 im. Pierwszego Marszałka Polski Józefa Piłsudskiego w Sulejówku na temat patrona szkoły Józefa Piłsudskiego. Dodatkowo zaprezentowane zostały możliwości rozwoju uczniów poprzez m.in. udział w Konkursie i Olimpiadzie *Losy Żołnierza i Dzieje Oręża Polskiego*. Spotkanie odbyło się w Bibliotece SP nr 1 i spotkało się z dużym zainteresowaniem uczniów, nauczycieli i bibliotekarek.

9 lutego

ETAP OKRĘGOWY OLIMPIADY JUŻ WKRÓTCE

5 marca br. odbędzie się kolejny etap Ogólnopolskiej Olimpiady „Losy Żołnierza i Dzieje Oręża Polskiego”. Inicjatywa co roku cieszy się niesłabnącą popularnością wśród uczniów szkół ponadpodstawowych.

Na etapie międzyszkolnym do zawodów przystąpiło 1118 uczniów z 330 szkół. Do etapu okręgowego awansowała w tym roku rekordowa liczba 389 uczniów ze 116 szkół z całej Polski. Województwo mazowieckie jest niezmiennie w czołówce pod względem zainteresowania olimpiadą. Tradycyjnie już, w okręgu warszawskim zawody

zostaną rozegrane w Centralnej Bibliotece Wojskowej. Przed uczniami wielkie wyzwania: niezwykle trudny i urozmaicony test pisemny oraz wymagająca część ustna, polegająca na swobodnej wypowiedzi na dwa wylosowane zagadnienia. Całość, jak co roku, składa się z bloku stałego oraz bloku zmiennego – w tej edycji jest to najstarszy okres w historii Polski – epoka średniowiecza.

Wszystkim uczestnikom życzymy powodzenia!

5 marca

HISTORIA W DOKUMENTACH. BITWA NA BIAŁORUSI. CZĘŚĆ III

W najbliższym czasie ukaże się nowa publikacja poświęcona historii wojny polsko-bolszewickiej 1918-1920 roku. Zespół badawczy pod kier. prof. dr hab. Grzegorz Nowika (w skład którego wchodzi ś.p. Janusz Cisek, ś.p. Tadeusz Rawski, ś.p. Marek Tarczyński, Stefan Artymowski, Jerzy Grzybowski, Grzegorz Kuba, Paweł Staszczak, Łukasz Suska, Arkadiusz Tuliński, Łukasz Wieczorek i Bartosz Zakrzewski) oddaje do rąk czytelników kolejny tom serii polskich dokumentów operacyjnych do wojny Polski z bolszewicką Rosją 1918–1920 – **Bitwa na Białorusi 1 I - 26 VII 1920. Dokumenty operacyjne. Cz. III, 11 VI-26 VII 1920 (tom 1 i 2)**, wydany przez Muzeum Józefa Piłsudskiego w Sulejówku, Fundację Rodziny Józefa Piłsudskiego, Instytut Studiów Politycznych PAN oraz Oficynę Wydawniczą RYTM.

Obszerna objętość tego tomu zawiera materiały z archiwów polskich oraz amerykańskich, białoruskich, brytyjskich, francuskich i litewskich, ukazujących działania zbrojne na północnym odcinku polskiego frontu wschodniego od czerwca do lipca 1920 r.

Zawarte w tomie materiały ukazują dokumentację z okresu od 11 czerwca 1920 r. do 26 lipca 1920 r. Pierwsza cezura związana jest z odrzuceniem Armii Czerwonej niemal na jej pozycje wyjściowe sprzed pierwszej ofensywy gen. Tuchaczewskiego (pierwszej bitwy na Białorusi) i ustabilizowaniem linii frontu na ponad trzy tygodnie – aż do rozpoczęcia 4 lipca 1920 r. drugiej ofensywy Tuchaczewskiego (drugiej bitwy na Białorusi). Jej konsekwencją był głęboki, liczący kilkaset kilometrów odwrót Wojsk Polskich z tych terenów.

Kończącą cezurę części III tomu *Bitwa na Białorusi* stanowi dzień 26 lipca 1920 r., gdy Wojska Polskie wycofywały się z litewsko-białoruskiego obszaru operacyjnego (zwanego w starszej literaturze teatrem działań wojennych) kolejno na linię rzek: Niemen i Szczara, następnie Narew i Bug. Od dnia następnego (27 lipca) dokumentacja operacyjna została opracowana i opublikowana przed wojną przez Wojskowe Biuro Historyczne w dwóch częściach tomu: *Bitwa Warszawska*, t. 1, cz. I–II oraz *Bitwa nad Bugiem*.

luty 2026

Założyciele Muzeum

Ministerstwo Kultury
i Dziedzictwa Narodowego

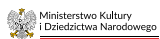
Fundacja Rodziny

JÓZEFA PIŁSUDSKIEGO

Wolontariuszy i pracowników Muzeum na swoich spektaklach goszczą

TEATR POLSKI
IM. ARNOLDA SZYFMANA
W WARSZAWIE

Ministerstwo Kultury
i Dziedzictwa Narodowego

25^{lecie} Mazowsze

Teatr Polski im. Arnolda Szyfmana w Warszawie jest jednostką organizacyjną
Samorządu Województwa Mazowieckiego współprowadzoną przez Ministra
Kultury i Dziedzictwa Narodowego

STUDIO
teatrgaleria